

УДК 39(=161.2):7.012]:746.35
DOI 10.31494/2412-9208-2020-1-3-291-299

FORMATION OF STUDENTS' KNOWLEDGE IN ETHNO-DESIGN
IN THE PROCESS OF MASTERING THE EDUCATIONAL
DISCIPLINE "TECHNOLOGICAL PRACTICE"

ФОРМУВАННЯ В СТУДЕНТІВ ЗНАЬ З ЕТНОДИЗАЙНУ
В ПРОЦЕСІ ОПАНУВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ "ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПРАКТИКУМ "

Oksana KUDRIA,

Candidate of Pedagogical
Sciences, Associate Professor

Оксана КУДРЯ,

кандидат педагогічних наук, доцент

okšana240276@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-4602-9883>

Poltava V.G. Korolenko National
Pedagogical University

Полтавський національний
педагогічний університету імені
В.Г. Короленка

✉ 2 Ostrogradski Street,
Poltava, 36000

✉ вул. Остроградського, 2
м. Полтава, 36000

Original manuscript received: October 12, 2020

Revised manuscript accepted: December 09, 2020

ABSTRACT

The article deals with the urgency of the problem of students' understanding of the national uniqueness of Ukrainian ethno-design when studying application as a kind of decorative and applied art. Involving student youth in the study of various forms of Ukrainian folk art is an important issue of technological education. Appliqué have an important place among many other types of Ukrainian decorative and applied arts.

The use of applications for decorative decoration of Ukrainian folk clothing is traditional. Sewing appliqué has a long history and is a subject for study by ethnographers. An analysis of ethnographic sources on the history of Ukrainian costume showed that the appliqué is a decoration that was sewn on individual elements of the finished tailored clothing. The traditional material for the appliqué and decoration of clothing were threads, lace, velvet, ribbons, leather, fur, fabric.

Possibilities of introducing into the content of the course "Technological practice" information about the application as a kind of decorative ornamentation of Ukrainian folk clothes are determined. This will help solve the problem of forming students' ideas about the national uniqueness of Ukrainian ethnic design in the field of clothing decoration. It is advisable to acquaint students with traditional materials and techniques of decoration, the peculiarities of their placement on clothing, the originality of color, which are characteristic of applications on the clothes of different ethnographic regions of Ukraine.

The conclusion is made concerning the efficiency of using information and communication technologies in order to clarify the initial process and to study the peculiarities of decorating the Ukrainian folk dress. Internet resource "Krovets" gives the opportunity to view Ukrainian folk clothing and get acquainted with the types of its decoration, the range of materials used, ornamental compositions and colors of applications, features of their placement and methods of attachment.

Keywords: learning process, technological practice, Ukrainian ethno-design,

decorative and applied art, application.

Вступ. В умовах сьогодення питанню залучення молоді до вивчення національних форм українського народного мистецтва, розкриття неповторності етнодизайну приділяється значна увага. Формування творчої особистості, здатної генерувати оригінальні ідеї та втілювати їх у процесі продуктивної перетворювальної діяльності в життя, є однією з найбільш актуальних соціально-педагогічних проблем суспільного прогресу.

У сучасній науці проблема прилучення молодого покоління до здобутків народного декоративно-прикладного мистецтва не є новою. Упродовж останніх десятиліть активно досліджувалося ряд питань: виховання в студентів національної самосвідомості в процесі вивчення різних видів декоративно-прикладного мистецтва; художньо-естетичне виховання молоді засобами зображувального, декоративно-прикладного мистецтва та дизайну; формування творчої активності і художньої майстерності на заняттях з декоративно-прикладного мистецтва тощо.

Незважаючи на значну кількість наукових праць, що стосуються зазначеної вище проблеми, її аспекти стосовно формування в студентів уявлення про національну неповторність українського етнодизайну при вивченні аплікації як одного з видів декоративно-прикладного мистецтва залишаються малодослідженими, хоча воно займає належне місце в підготовці майбутніх вчителів трудового навчання та технологій.

Аналіз досліджень і публікацій. Вплив народного мистецтва на розвиток особистості став предметом студій відомих науковців: Є. Антоновича, О. Данченка, Д. Джоли, І. Зязюна, В. Лосюка, В. Титаренко, Д. Тхоржевського та ін. Проблеми вивчення студентською та учнівською молоддю декоративно-прикладного мистецтва присвятили свої дисертаційні дослідження Ю. Коломієць, В. Мусієнко, Л. Оршанський, В. Радкевич, Л. Савка, Б. Кардаш та ін. Ця проблематика відображена в працях Л. Гриценко, Н. Мамчур, Ю. Срібної, Т. Федан, А. Цини.

Ефективність розвитку творчої активності особистості значною мірою пов'язана із з'ясуванням сутності творчого процесу, психологічних закономірностей його перебігу та педагогічних факторів впливу на творчий потенціал особистості. Цим вузловим питанням присвячено чимало праць. Психолого-педагогічна теорія розвитку творчих здібностей особистості відображена в дослідженнях Л. Виготського, І. Волощука, В. Моляко, Г. Костюка, О. Савченко, В. Сухомлинського, В. Паламарчука, Я. Пономарьова.

Метою статті є визначення можливостей вивчення студентами аплікації як виду декоративного оздоблення українського народного одягу під час опанування навчальної дисципліни "Технологічний практикум".

Методи та методики дослідження. Використано в процесі написання статті теоретичні методи, такі, як аналіз наукових та етнографічних джерел, систематизацію й узагальнення даних.

Результати та дискусії. Національна культура має високий виховний та освітній потенціал, виступає потужним чинником розвитку людини, її соціалізації, індивідуалізації, етнокультурної ідентифікації. В умовах сьогодення сприйняття, осмислення та впровадження національних культурних надбань у сучасну художньо-проектну практику спрямоване на вирішення завдань пошуку українського національного стилю (Антонович, 2015).

Вивчення підростаючим поколінням національної культури і народного мистецтва є однією з важливих проблем педагогіки. Упродовж значного проміжку часу кращі традиції плекались як еталони краси, зразки смаку, національних особливостей, частина культури народу. Краса предметів, якими користувались у повсякденні, виховувала естетичний смак, активізувала оцінку прекрасного.

Вивчення народного мистецтва є засобом, який сприяє вирішенню професійних задач у сфері естетичного виховання і художньої освіти молоді шляхом розвитку художньо-творчих уявлень, духовних потреб, уяви, навичок оцінювання витворів мистецтва. А. Блахаут, М. Скурту зауважували, що основною цінністю мистецтва є його вплив на мислення людини як інструмент пізнавальної діяльності, на комунікативні якості як засіб духовного й ділового спілкування та на творчі здібності як основний засіб самореалізації.

Народне декоративно-прикладне мистецтво охоплює цілий комплекс художньо-естетичних відношень особистості до навколишньої дійсності, її перетворення у творчій діяльності. Вивчення властивостей різних природних матеріалів, їх художньої обробки, а також підвищення професійної майстерності і творчого рівня в оволодінні технікою і технологією різних видів декоративного мистецтва мають бути взаємопов'язані, щоб забезпечити найбільш ефективні умови формування творчих здібностей молоді (Титаренко, 2010:197).

Оволодіння навичками й прийомами художньої обробки різних матеріалів підпорядковане головному завданню – втілити в матеріалі творчі задуми. Педагогічна наука розглядає художню творчість як важливий засіб виховання і освіти, прилучення до культурних цінностей. Виховна цінність творчості полягає в тому, що, впливаючи одночасно на розум і почуття, вона організовує емоції, сприяє поглибленню і розвитку емоційно-моральної культури людини.

Широкі можливості для навчання студентів прийомам художньої обробки матеріалів має навчальна дисципліна "Технологічний практикум". Її опановують майбутні вчителі трудового навчання впродовж трьох років. Змістове наповнення цієї дисципліни дає можливість в освітньому процесі вивчення студентами витоків українського народного декоративно-прикладного мистецтва.

Уважаємо, що при опануванні студентами технології виготовлення швейних виробів можна поглибити знання про аплікацію як вид декоративного оздоблення українського народного одягу. Адже

декорування одягу – важлива частина прикладного мистецтва та дизайну.

Аплікація займає належне місце серед багатьох видів декоративно-прикладного мистецтва (вишивання, писанкарство, гончарство, гутництво, різьбярство тощо).

Аплікація (від латинського *applicatio*) — накладання, пристосування, приєднання до якоїсь поверхні. Аплікація як технологія має досить довгий шлях свого розвитку, упродовж якого відбулося її збагачення різними засобами закріплення на різноманітних поверхнях (наприклад, клеями на деревині, нитками на тканинах тощо).

Довідково-енциклопедичні видання, зокрема спеціальні, характеризують аплікацію як техніку сюжетних або орнаментальних композицій на папері, картоні, полотні наклеюванням або нашиванням різнокольорових клаптиків, паперу, тканини, шкіри та інших матеріалів, які створюють задуманий художником образ (Запаско, 2000:34); створення зображень наклеюванням (нашиванням) на тканину (папір) різнокольорових шматочків якогось матеріалу; зображення, візерунок, створений таким чином тощо (Безклубенко, 2008:23).

Щодо аплікації кравецької, то вона має давню історію і є предметом вивчення етнографами. Зокрема, досліджувалася Я. Олексюк-Тихоліз на елементах гуцульського одягу (Олексюк-Тихоліз, 2012), Х. Нагорняк – на вбранні Покуття (Нагорняк, 2012). Інформацію про декорування одягу аплікацією містять праці З. Васіної, Х. Вовка, Т. Косьміної, К. Матейко, Т. Ніколаєвої та ін.

Аплікація — це один із видів декоративно-прикладного мистецтва, заснований на створенні художніх зображень, візерунків, орнаментів, малюнків шляхом закріплення їх на будь-якій площині, прийнятій за тло. Виникнення та розвиток цього виду мистецтва початково був викликаний утилітарними потребами (такими, як необхідність ремонтування одягу), але з плином часу трансформувалася в цікавий вид творчості.

Т. Ніколаєва, описуючи історію українського костюма, заважувала, що аплікація – це нашивні прикраси, які наносилися на окремі елементи вже зшитого одягу. Матеріалом для оздоблення одягу нашивними прикрасами використовувалися нитки, тасьма, мереживо, оксамит, стрічки, шнурки, шкіра, хутро.

Аплікація, що була поширена на Середній Наддніпрянщині, Південно-Західному Поділлі та в Карпатах, виконувалася з таких матеріалів, як шкіра, різнокольоровий сап'ян, плис, сукно, шовк та інші матеріали. Окремі шматочки чи смужки з цих матеріалів нашивали на одяг – створювали певний малюнок. Найчастіше він був у вигляді складного рослинного орнаменту. На верхньому одязі його розміщували вздовж правої поли – у нижньому її куті, а також – на грудях, манжетах, подолі.

Аплікацію робили однотонною та двокольоровою (Чернігівщина, правобережна Черкащина). Поліхромна аплікація характерна для Центральної Київщини, Полтавщини, лівобережної Черкащини.

Орнаментовані кожухи виготовлялися в Богуславі та Борисполі на Київщині, у Зінькові на Полтавщині, в Охтирці та Богодухові на Слобожанщині.

Т. Ніколаєва пише про використання на Центральній Київщині, Чернігівщині та Полтавщині фарбованої шкіри – сап'яну. Такою червоною та жовтою шкірою прикрашали (а саме – обшивали, використовували для аплікації) кожухи.

Аплікація та інші нашивки прикрашали київські тулуб'ясті кожухи: декорували праву полу та робили акцент у нижньому її куті (квітка) й подолі. Підрізні по талії кожухи (Київщина, Полтавщина) орнаментувалися, окрім пілок та рукавів, ще по талії та уздовж бокових клинців. Бойківські кожухи мали аплікацію у вигляді вазона з квітами, яку нашивали по кутах пілок. Їх ще називали «квітовані». Подібними орнаментальними мотивами оздоблювалися бойківські хутряні безрукавки (Ніколаєва, 1996:151-152).

У етнографічній літературі міститься опис декорування аплікацією хутряних безрукавок – кептарів:

– Хведір Вовк: “Такого роду одежа відома під назвою кептаря, та її носить ціле українське населення Карпатів як на східньому, так і на західньому схилі їх, а також гірське населення Трансильванії, Румунії та Сербії. На Буковині кептар іноді буває вишитий барвистими візерунками, яскраво кольоровою вовною або навіть шовком: часом замість вишивок на ньому нашивки з різнобарвного сап'яну, що утворюють дуже хитроумний і часто пишний візерунок, особливо у гуцулів. Таким самим багацтвом орнаментативній одзначаються кептарі галицьких та угорських гуцулів; у бойків вони значно простіші, а у лемків уже трапляються дуже рідко” (Вовк, 1928:132).

– Т. Ніколаєва відмічала, що аплікація шкірою була характерна для хутряних безрукавок і кожухів Гуцульщини і Наддніпрянщини. Нашивний орнамент мав геометричну форму: трикутники (зубці), заокруглені язички (кучері), шестиконечні розетки (хлопці, рачки) (Ніколаєва, 1996:152).

– О. Воропай: “Мешканці нашої Буковини оздоблюють свої кептарі гарним різнобарвним вишиттям вовняними або й шовковими нитками. Іноді замість вишивок трапляється нашиття з різнокольорового сап'яну, що утворює дуже вибагливий і пишний візерунок. Особливо великі майстри орнаментувати свої кептарі сап'яном є гуцули і то не тільки буковинські, а й галицькі та закарпатські” (Воропай, 1958:259).

– З. Васіна: “Кептарі були короткі – до талії (дівчата називали їх цурканками) та довгі – мунтяни. Шили їх з відбіленої овчини, оздоблюючи проями та поли хутром тхора (Т. Косьміна). Носилися кептарі хутром усередину поверх сорочки. Святкові кептарі пишню оздоблювалися аплікаціями з кольорового сап'яну, сукна, шкіри й нашивками з кольорової волічки та гарусу (К. Матейко), шкіряних

шнурків, металевих оздоб, які розміщувалися на передніх полах, плечах, швах та біля хутряних облямівок” (Васіна, 2006:262).

Аплікація сукном була характерна для Бойківщини. Аплікація із сукна червоного, жовтого, зеленого кольорів використовувалася для оздоблення коричневих сіряків, а її розміщення було традиційним: на зборах (крилах), полах, рукавах, кишнях. Орнаментальними мотивами аплікації були геометричні: трикутники, коліщата та ін. На Буковині аплікацію сукном виконували для оздоблювання кожухів (Ніколаєва, 1996:152).

Декорували аплікацією і керсетки. Виходячи із різних місцевих традицій, відрізнялося розташування декоративних елементів, були різні комбінації аплікацій. Нашивалися аплікації із чорного плису або ж кольорової червоної вовняної тканини (Київщина). Чорний колір аплікацій та обшивок був характерний для Полтавщини, а геометрична орнаментальна композиція на погрудді мала оберегове значення, рослинна ж – на нижній частині керсетки, – мала глибокий сакральний зміст (нашивались стилізовані квіткові вазони, що були різними модифікаціями дерева життя, роду) (Васіна, 2006:266). На Харківщині та Вороніжчині керсетки шили із строкатих тканин, бавовняної парчі тощо та довільно оздоблювали їх оксамитовими нашивками, гудзиками тощо (Вовк, 1928:135).

Народний одяг (свити, сердаки, петики, суконні і шкіряні безрукавки) оздоблювали з допомогою нашивання шнурів (шнукування, шемерування). Колір шнурів гармонійно поєднували з кольором сукна чи шкіри: чорний — з білим і сірим; червоний, оранжевий — з білим, сірим чи коричневим; зелений, червоний — із білим. Шнури синього кольору використовували рідше. У гірських районах Львівщини лейбики, сіряки, гуньки, що були коричневого кольору, оздоблювали білими шнурами на смужці червоного сукна. Найбільше поширення мало шнукування на Поділлі та в Галичині, особливо в Карпатах (Т.Ніколаєва). Жіночі свити на південній Волині та на Поділлі обшивали барвистими шnurками, створюючи різні візерунки (Хв. Вовк).

Шнури найчастіше нашивалися по лініям з’єднання швів (у суконному одязі), вздовж пілок, на комірах та по низу рукавів. Бойківські лейбики оздоблювали шнурами, нашивали їх на грудях неширокими горизонтальними смугами по лінії застібки гудзиків. Гудзильські кептарі прикрашали, нашиваючи шнури у вигляді зубчиків. Так обшивалися поли, пройми, бокові шви, а також горловина й кишень (Ніколаєва, 1996:153).

Хведір Вовк описує декорування лемківських лейбиків: “У лемків лейбики шують з іншого, найчастіше з синього сукна та оздоблюють значно більшою кількістю шнурків чи петельок (червоних, білих та жовтих), нашивають на нього безліч дрібних металевих гудзиків; а в деяких місцевостях синій або блакитний лейбик шують до стану та обшивають його майже весь, навіть на спині, візерунками з тонкого червоного шnurка, чим цей лейбик і наближається до лейбика словацького. В угорських русинів лейбик найчастіше буває білий, обшитий по краях червоною або синьою стрічкою” (Вовк, 1928:134).

Для оздоблення та завершення країв нагрудного верхнього або

зшитого поясного одягу використовували обшивку – різноманітну за якістю, шириною, формою та малюнком тасьму. Оздоблення керсеток, юпок, кожухів Середньої Наддніпрянщини та Поділля виконували вузькою тасьмою, а пізніше – фабричними в'юнчиком. Ними створювали не лише лінійні, але і складніші орнаментальні композиції.

Як видно з вищесказаного, аплікація як вид декоративно-прикладного мистецтва, характеризується давніми традиціями в декоративному оздобленні народного вбрання. Логічно виправданим буде насичення змісту тем навчальної дисципліни “Технологічний практикум” матеріалом етнографічного спрямування.

Реалізувати завдання формування в студентської молоді уявлення про національну неповторність українського етнодизайну у сфері декорування одягу можливо при опрацюванні ними питань стосовно традицій українців в оздобленні одягу нашивними прикрасами.

Так, під час занять студентів доцільно ознайомити з традиційними матеріалами та техніками виконання оздоблень, особливостями їх розміщення на одязі, своєрідністю колориту, які є характерними для аплікацій на вбранні різних етнографічних районів України.

Щодо подачі цього навчального матеріалу, то висвітлення питань теоретичного характеру буде ефективним при використанні в освітньому процесі інформаційно-комунікаційних технологій. Зокрема, звернення до віртуальної етнографічної колекції «Кровець» за адресою <https://krovets.com.ua>.

Кровець – це мережевий атлас народного мистецтва, укладений на основі експонатів з приватних збірок, упорядкований за категоріями народного мистецтва та місцем походження експонатів.

Вказаний ресурс дозволяє ознайомитись з експонатами колекції та детально розглянути кожен їх фрагмент на основі представлених фото. Про кожен експонат можна отримати вичерпну інформацію за такими показниками: країна, регіон, збірка, час виготовлення, узір, декор, стан, колір, матеріал, техніка.

Найвні фото дозволяють розглянути все розмаїття декорування українського народного одягу, ознайомитись із асортиментом використовуваних матеріалів, орнаментальними композиціями та колористикою аплікацій, особливостями їх розміщення та способами кріплення.

Висновки. Народне декоративно-прикладне мистецтво охоплює цілий комплекс художньо-естетичних відношень особистості до навколишньої дійсності, її перетворення у творчій діяльності. Вивчення народного мистецтва є засобом, який сприяє вирішенню завдань естетичного виховання, творчого розвитку особистості. Аплікація є одним із видів декоративно-прикладного мистецтва. Зразки народного вбрання містять відбиток багатого досвіду, художнього смаку народних майстрів, що позначилося на підборі матеріалів і технік виконання оздоблення, на їх розміщенні, композиційній побудові,

колористичному вирішенні. При планомірному опануванні студентами аплікації як виду декоративно-прикладного мистецтва на основі вивчення кращих її зразків у декоративному оздобленні українського народного одягу створюються умови для розкриття національної неповторності українського етнодизайну.

Література

Антонович Є. Етноренесанси в культурі ХХ ст. та їхні етнодизайнерські виміри / Є.Антонович // Етнодизайн: європейський вектор розвитку і національний контекст: збірн. наук. праць / упорядн. і наук. ред. проф. Є.А.Антонович. – Полтава: ПНПУ ім. В.Г.Короленка, 2015. – Кн.1. – С. 7–13.

Титаренко В. Теоретико-методологічні умови використання етнодизайну у професійній підготовці майбутніх учителів технологічної освіти / В.Титаренко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 13 : Проблеми трудової та професійної підготовки : зб. наук. праць. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – Вип. 6. – С. 196–200.

Декоративно-ужиткове мистецтво. Словник: у двох томах. – Т. 1. / під ред. Я. Запаско та ін. – Львів : Афіша, 2000. – 364 с.

Безклубенко С. Мистецтво: терміни та поняття / С.Безклубенко.– Т. 1. – Київ : Інститут культурології Академії мистецтв України, 2008. – 239 с.

Олексюк-Тихоліз Я. Гуцульський одяг кінця ХІХ – початку ХХ століття. Культурологічний аспект: автореф. дис. ... канд. Мистецтв / Я. Олексюк-Тихоліз. – Івано-Франківськ, 2012. – 16 с.

Нагорняк Х. Художньо-конструктивні особливості народного вбрання на Покутті кінця ХІХ – середини ХХ століття (історія, типологія, художня система строю) : автореф. дис. ... канд. Мистецтв / Х.Нагорняк. – Івано-Франківськ, 2012. – 16 с.

Ніколаєва Т. Історія українського костюма / Т.Ніколаєва; ілюстр. З. Васіна [та інші].— К.: Либідь, 1996.— 176 с; іл.

Вовк Х. Студії з української етнографії та антропології / Х.Вовк. – Прага: Укр. громад. вид. фонд, 1928. – 356 с., іл.

Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис II-том / О.Воропай. – Мюнхен: Українське видавництво, 1958. – С. 289

Васіна З. Український літопис вбрання. Том 2 / З.Васіна. – Київ: Мистецтво, 2006 – 407 с.

References

Antonovych, Ye. (2015). *Etnorenesansy v kulturi XX st. ta yikhni etnodyzainerski vymiry* [Etnorenesansy v kulturi XX st. ta yikhni etnodyzainerski vymiry], Ye. Antonovych (Eds.), *Etnodyzain: yevropeyskiy vektor rozvytku i natsionalnyi kontekst*: collection of scientific works. (Vols. 1), (pp. 7-13). Poltava: Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University [in Ukrainian].

Tytarenko V. (2010). *Teoretyko-metodolohichni umovy vykorystannia etnodyzainu u profesiinii pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv tekhnolohichnoi osvity* [Theoretical and methodological conditions for the use of ethnic design in the training of future teachers of technological education], series 13: *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova*, 7, (pp. 196–200). Kyiv: National Pedagogical Dragomanov University [in Ukrainian].

Dekoratyvno-uzhytkove mystetstvo. Slovnyk: u dvokh tomakh (2000) [Decorative and applied arts. Dictionary: in two volumes], Ya. Zapasko (Eds.). (Vols. 1). Lviv: Afisha [in Ukrainian].

Bezklubenko S. (2008). *Mystetstvo: terminy ta poniattia* [Art: terms and concepts]. Kyiv: Institute for Cultural Research of the Academy of arts of Ukraine [in Ukrainian].

Oleksiu-Tykhohiz Ya. (2012). *Hutsulsskyi odiah kintsia XIX – pochatku XX stolittia. Kulturolohichniy aspekt* [Hutsul clothing of the late XIX – early XX century. Cultural aspect]. Extended abstract of Doctor's thesis. Ivano-Frankivsk [in Ukrainian].

Nahorniak H. (2012). *Khudozhno-konstruktivni osoblyvosti narodnoho vbrannia na Pokutti kintsia XIX – seredyny XX stolittia (istoriia, typolohiia, khudozhnia sistema stroiu)* [Artistic and constructive features of folk costume in Pokut at the end of the XIX – middle of the XX century (history, typology, artistic system of the system)]. Extended abstract of Doctor's thesis. Ivano-Frankivsk [in Ukrainian].

Nikolaieva T. (1996). *Istoriia ukrainskoho kostiuma* [History of Ukrainian costume]. Kyiv: Lybid [in Ukrainian].

Vovk Kh. (1928). *Studii z ukrainskoi etnografii ta antropologii* [Studies in Ukrainian ethnography and anthropology]. Praha: Ukr.hromad.vyd.fond [in Ukrainian].

Voropai O. (1958). *Zvychai nashoho narodu. Etnografichniy narys II-tom* [Customs of our people. Ethnographic essay II-volume] Munich: Ukrainske vydavnytstvo [in Ukrainian].

Vasina Z. (2006). *Ukrainskyi litopys vbrannia. Tom 2* [Ukrainian chronicle of clothes. Volume 2]. Kyiv: Mystetstvo [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

У статті доводиться актуальність проблеми формування в студентів уявлення про національну неповторність українського етнодизайну при вивченні аплікації як одного з видів декоративно-прикладного мистецтва. Залучення студентської молоді до вивчення різних форм українського народного мистецтва є важливим питанням технологічної освіти. Аплікація займає належне місце серед багатьох інших видів декоративно-прикладного мистецтва. Автентичним є використання аплікації для декоративного оздоблення українського народного одягу. Аплікація кравецька має давню історію і є предметом вивчення етнографами. Проведений аналіз етнографічних джерел з історії українського костюму показав, що аплікація є оздобленням, яке пришивалося на окремі елементи вже зшитого одягу. Декорування вбрання аплікацією – важлива частина прикладного мистецтва та етнодизайну.

Визначено можливості введення в зміст навчальної дисципліни «Технологічний практикум» відомостей про аплікацію як вид декоративного оздоблення українського народного одягу. Це сприятиме реалізації завдань формування в студентської молоді уявлення про національну неповторність українського етнодизайну в сфері декорування одягу, розвитку їх творчих здібностей. Доцільно ознайомити студентів з традиційними матеріалами та техніками виконання оздоблень, особливостями їх розміщення на одязі, своєрідністю колориту, які є характерними для аплікацій на вбранні різних етнографічних районів України. Це матиме вплив на формування творчої особистості майбутніх фахівців.

Зроблено висновок стосовно ефективності використання інформаційно-комунікаційних технологій з метою унаочнення освітнього процесу та вивчення студентами особливостей декорування українського народного вбрання. Мереживний ресурс «Кравець» (віртуальна етнографічна колекція) дає можливість розглянути український народний одяг та ознайомитися з видами його декорування, із асортиментом використовуваних матеріалів, орнаментальними композиціями та колористикою аплікацій, особливостями їх розміщення та способами кріплення.

Ключові слова: навчальний процес, технологічний практикум, український етнодизайн, декоративно-прикладне мистецтво, аплікація.